

De tweekoppige adelaar waakt over haar jongen

Wie in het noorden van Griekenland is geweest heeft ze ongetwijfeld wel eens gezien: de vele op de muren, deuren, en zelfs in de bergen gekladderde letters PAOK. De een zal geen idee hebben wat dit betekent en haalt zijn schouders erover op, de ander associeert dit wellicht met fanatieke,rellende voetbalfans. De echte voetbal-liefhebber weet dat PAOK een succesvolle voetbalclub is uit Thessaloniki maar kent misschien niet de ontstaansgeschiedenis van de club. Hoog tijd voor een korte geschiedenis- en voetballes.

Het stadion van PAOK in het oosten van Thessaloniki, bijgenaamd naar de wijk waar het staat: het Toumba-stadion
FOTO'S: DEPOSITPHOTOS

KATINKA MAGUSIN
FOTO'S: AUTEUR E.A.

Wedstrijden tegen Olympiakós zijn altijd beladen, hier nog met publiek in 2015

FOTO: DEPOSITPHOTOS

Na de bevolkingsuitwisseling tussen Griekenland en Turkije in 1923* werd in 1924 AEK (Αθλητική Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως) Thessaloniki opgericht, de Sportvereniging van Constantinopel. Dit was een vereniging met meerdere sportafdelingen als opvolger van sportverenigingen die de uit Constantinopel en elders uit Klein-Azië gevluchte Grieken moesten achterlaten. De oorsprong van de vereniging is te herleiden naar sportclub Hermes, opgericht in 1877 door de Griekse gemeenschap in Pera, een wijk in het huidige Istanbul.

In 1925 ontstond de wens bij de voetballers om als onafhankelijke voetbalvereniging door te gaan en in 1926 werd ΠΑΟΚ opgericht (Πανθεσσαλονίκειος Αθλητικός Όμιλος Κωνσταντινουπολιτών), Althessalonikische Sportclub van Constantinopoliëten. Het logo was een hoefijzer met daarin een klavertje vier, bedacht door een van de oprichters van PAOK, die het baseerde op zijn favoriete sigarettenmerk.

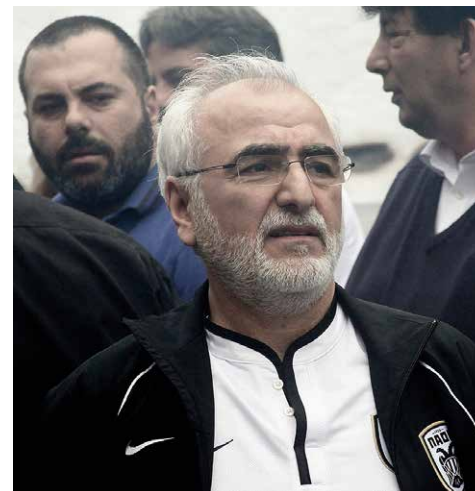
PAOK-fans werden door de aanhangers van Iraklís, de oudste voetbalclub van Thessaloniki 'de Harem' genoemd vanwege hun Ottomaanse afkomst. Iraklís-fans werden op hun beurt 'de oude vrijsters' genoemd door aanhangers van PAOK omdat Iraklís bekend stond als 'de Oude'. In 1929 gingen nog een aantal sportafdelingen van AEK Thessaloniki op in PAOK zoals de basket- en volleybalafdeling, waardoor PAOK een

omnisportvereniging werd. Op dat moment werd het embleem de tweekoppige adelaar, een verwijzing naar het Byzantijnse Keizerrijk, maar met gesloten vleugels in plaats van openslaande, als teken van rouw. De clubkleuren zijn zwart en wit: zwart voor het verdriet van het gedwongen vertrek uit Klein-Azië en wit voor de hoop op een nieuw begin. PAOK wordt de tweekoppige adelaar uit het noorden genoemd in tegenstelling tot de tweekoppige adelaar uit het zuiden (met opengeslagen vleugels), de voetbalclub AEK uit Athene.

De Zwarte Hel

PAOK speelde oorspronkelijk in het Syndrivani-stadion (naar een Turks woord voor fontein) waar ze veel succes boekten. De club groeide uit zijn jasje en bouwde het nieuwe PAOK Stadion, zoals het officieel heet. Het ligt op een voormalig militair terrein en werd grotendeels gefinancierd door bijdragen van de fans die in hun vrije tijd ook bouwden aan het stadion. In 1959 werd het stadion geopend met het spelen van een vriendschappelijk duel met AEK Athene waarbij de bal uit een militair vliegtuig werd gegooid. Het stadion kreeg al snel de bijnaam Toumba-stadion, vernoemd naar de wijk Toumba in het oosten van Thessaloniki, voornamelijk bewoond door arme Griekse vluchtelingen uit Klein-Azië.

Het stadion wordt ook wel de Zwarte Hel genoemd vanwege de vaak agressieve sfeer die er heerst. Als PAOK-spelers de spelerstunnel uitkomen bij het begin van een wedstrijd, wordt de hit Hell Bells gedraaid, van de Australische hardrockband AC/DC. In dit lied wordt gesproken van zwarte,

PAOK-voorzitter Iván Savvidis

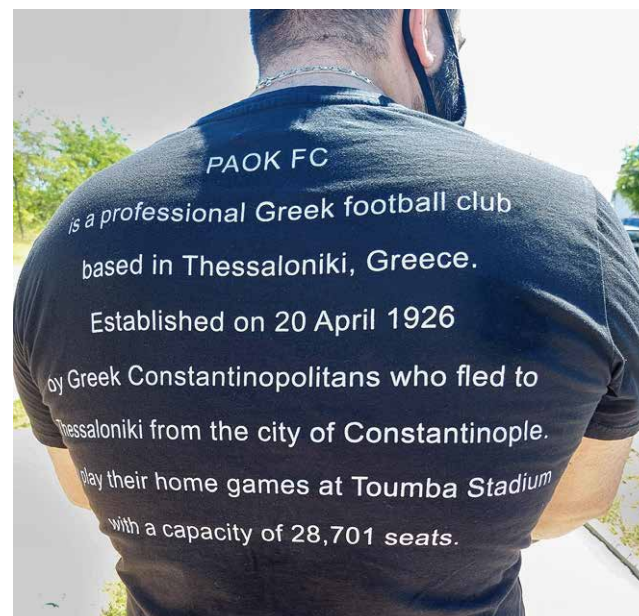
FOTO: DEPOSITPHOTOS

PAOK vind je overal terug...

...tot op 2100 meter hoogte

Veelzeggende clubliefde

FOTO: MIRJAM THOUDIS

duivelse sensaties en wit licht dat door de nacht flitst, die de tegenstanders meenemen naar de hel.

Het stadion had oorspronkelijk 45.000 (staan)plaatsen, maar door het plaatsen van stoeltjes en veiligheidsschermen zijn dat er uiteindelijk 29.000 geworden. Er zijn plannen om in 2023 te beginnen met de bouw van een heel nieuw stadion dat plaats moet bieden aan 32.500 toeschouwers.

Met een pennenstreek de democratie afgeschaft

In het succesvolle team van de jaren '70 dat de sterren van de hemel speelde (ze wonnen in die jaren tweemaal de Griekse bekerfinale en werden eenmaal winnaar van de Super League, de Griekse eredivisie), speelde de talentvolle Yorgos Koudas. Vanwege ruzie over zijn salaris wilde hij overstappen naar concurrent Olympiakós Piraeus (Athene). PAOK-president Yorgos Pandelakis gaf hiervoor geen toestemming omdat dit contractbreuk was, Koudas mocht alleen spelen in vriendschappelijke wedstrijden voor Olympiakós. De militaire junta ofwel het kolonelsregime dat de dienst uitmaakte tussen 1967 en 1974 bemoeide zich ermee. De toenmalige mi-

nister van sport Kostas Aslanidis stelde voor dat Koudas tijdelijk zou overstappen naar Olympiakós om daar te schitteren, maar dat hij na verloop van tijd weer terug mocht naar PAOK. Pandelakis, geïntimideerd en bedreigd door het regime, reageerde hierop met het antwoord: 'Ik mag dan misschien naar Yaros gaan (het eiland waar politieke tegenstanders naartoe werden verbannen), maar Koudas gaat nooit naar Olympiakós!' Hij vond niet dat hij een spelerscontract zo gemakkelijk kon ontbinden als het regime dat had gedaan door met een pennenstreek de democratie af te schaffen. Dit voorval is nog steeds een doorn in het oog van Olympiakós.

Corruptie: een hardnekkig verschijnsel

Het is een bekend gegeven dat ook in de Griekse voetbalwereld corruptie heerst. Er zijn gevallen bekend waarbij voorzitters scheidsrechters en voetballers van andere clubs hebben omgekocht. De *Sýriza*-regering beloofde in 2017 de corruptie aan te pakken, maar het is en blijft een hardnekkig verschijnsel dat niet altijd gemakkelijk te bewijzen is. De Nederlandse oud-PAOK-speler Hedwiges Maduro heeft in 2018 in een interview met de NOS gezegd dat in Griekenland het gevoel leeft dat scheidsrechters wel heel vaak in het voordeel van Olympiakós fluiten. Elke keer als deze club kampioen zou worden, zou een deel van de inkomsten naar de Griekse voetbalbond gaan. In 2018 moest de voorzitter van Olympiakós voor de rechter verschijnen wegens aanklachten van matchfixing en corruptie. Hij is in januari van dit jaar van alle aanklachten vrijgesproken.

Beladen wedstrijden

Het vermeende voordeel dat Olympiakós heeft, zet kwaad bloed bij PAOK. Het eerdergenoemde voorval met Yorgos Koudas zit Olympiakós ook nog steeds dwars. De wedstrijden tussen deze twee clubs zijn daarom beladen en worden altijd zonder uitpubliek gespeeld vanwege de rellen die hiermee gepaard gaan.

Ook bij wedstrijden tegen de succesvolle stadsgenoot Aris kan het er ruig aan toegaan, de wedijver in deze stadsderby gaat terug tot begin vorige eeuw. Toen uitte de rivaliteit tussen de rijke Aris-aanhangers van Thessaloniki en de armere

Υμνος του ομίλου

Στην Θεσσαλονίκη στον πύργο εκεί ψηλά
Ο αετός φωλιάζει τ' αετόπουλα
Στην Θεσσαλονίκη στον πύργο εκεί ψηλά
Ο αετός φωλιάζει του ΠΑΟΚ τα παιδιά

ρεφραίν
Δικέφαλε, δικέφαλε αετέ μαυραετέ
Μαυραετέ μεγάλη και τρανέ,
μαυραετέ μεγάλη και τρανέ

Ο ουρανός γεμάτος ασπρόμαυρα πουλιά,
σταυραετοί μανούλα μ' της πόλης τα θεριά
Ο ουρανός γεμάτος ασπρόμαυρα πουλιά,
σταυραετοί μανούλα μ' του ΠΑΟΚ τα παιδιά

ρεφραίν

Στην Θεσσαλονίκη στην Τούμπα εκεί ψηλά
Ο κόσμος θα δοξάζει του ΠΑΟΚ τα παιδιά
Στην Θεσσαλονίκη στην Τούμπα εκεί ψηλά
Ο κόσμος θα δοξάζει του ΠΑΟΚ τα παιδιά

ρεφραίν

Ασπρόμαυρο το χρώμα, ο ΠΑΟΚ δυνατός
Λαέ μου σου αξίζει αυτός ο αρχηγός!
Ασπρόμαυρο το χρώμα, ο ΠΑΟΚ δυνατός
Λαέ μου σου αξίζει αυτός ο αρχηγός!

ρεφραίν

Ook iets meekrijgen van dit PAOK gevoel? Beluister www.bit.ly/clublied, of bezoek het stadion (in coronatijd op afspraak). Informatie via www.paok.gr.

Clublied

In Thessaloniki, daarboven op de toren
Daar waakt de adelaar over haar jongen
In Thessaloniki, daarboven op de toren
Daar waakt de adelaar over de jongens van PAOK

refrein
Tweekoppige zwarte adelaar
Zwarte adelaar, groot en voornaam

De hemel is vol zwartwitte vogels
Kruisadelaars, moedertje, de beesten van de stad
De hemel is vol zwartwitte vogels
Kruisadelaars, moedertje, de jongens van PAOK

refrein

In Thessaloniki, daarboven in Toumba
Zullen de mensen de jongens van PAOK eren
In Thessaloniki, daarboven in Toumba
Zullen de mensen de jongens van PAOK eren

refrein

Zwartwit de kleur, PAOK sterk
Mijn volk je bent die leider waard
Zwartwit de kleur, PAOK sterk
Mijn volk je bent die leider waard

refrein

Beşiktaş-fans met spandoek met Kemal Atatürk en Mehmet II

PAOK-shirt met aan de binnenkant: Hellenisme Ayia Sofia PAOK
Vluchtelingen Klein-Azië Pontus Constantinopel. FOTO'S: GREEKCITYTIMES

arbeiders, veelal Griekse vluchtelingen en aanhangers van PAOK zich vooral in voetbal. Maar de internationale wedstrijden tegen Turkse clubs zijn het meest beladen. Veel aandacht gaat bij deze wedstrijden uit naar zaken die buiten het veld plaatsvinden zoals gewelddadige incidenten en de gespannen relatie tussen beide landen. Die wordt nu veroorzaakt door de claims van Turkije op de gasreserves in het Oostelijk Middellandse Zeegebied.

Vorig jaar werd in de Champions League de confrontatie tussen PAOK en de Turkse voetbalclub Beşiktaş uit Istanbul gespeeld zonder publiek vanwege corona maar ook vanwege de gespannen verhoudingen tussen beide landen. Voorafgaand aan de wedstrijd rolden Beşiktaş-fans spandoeken uit met afbeeldingen van Kemal Atatürk en Mehmet II en de tekst: 'je kunt niet vluchten voor je lot'. Atatürk wordt beschouwd als aanstichter van de genocide op onder anderen de Grieken in de jaren twintig van de vorige eeuw. Mehmet II was de sultan die in 1453 Constantinopel veroverde. De tekst op het spandoek was nogal provocatief voor de 'vluchtelingen'-club. Vlak voordat deze wedstrijd begon, presenteerde PAOK zijn nieuwe shirt voor het seizoen 2020/2021. In de zoom aan de binnenkant van het shirt staat elk jaar een nieuwe tekst, maar dit jaar was die wel heel bijzonder: Hellenisme Ayia Sofia PAOK Vluchtelingen Klein-Azië Pontus Constantinopel.

Θύρα 4

PAOK heeft (wereldwijd) veel supporters waaronder een deel zeer fanatieke, beruchte aanhangers. Ze staan ook wel bekend onder de naam Θύρα 4, ingang 4, verwijzend naar de plek in het stadion waar ze zitten. Daar zingen ze hun helden

Vlieger:
Wij samen voor
een heel leven!

luid toe met ontbloot bovenlijf, begeleid door de traditionele sirtaki-dans, schouder aan schouder met de rug naar het veld. Een paar rookbommetjes horen erbij, net als stoeltjes die richting het veld vliegen. Voor dit gedrag is PAOK regelmatig gestraft door de UEFA.

Rugnummer 12 wordt niet gebruikt door het PAOK-voetbalteam: dat nummer is sinds 2000 gereserveerd voor de supporters als symbolische 12^e man in de wedstrijd.

PAOK-voorzitter Iván Savvidis (een Georgiër met Grieks-Pontische roots), is ook niet van onbesproken gedrag. In een wedstrijd tegen AEK Athene (in 2018) rende hij het veld op nadat de scheidsrechter een doelpunt van PAOK ongeldig had verklaard. Goed te zien was dat hij een holster droeg met daarin een pistool. De wedstrijd werd gestaakt en de tussenstand van 0-0 werd als straf omgezet in een 3-0 overwinning voor AEK Athene, zodat AEK Athene met een hoger doelsaldo eindigde. Ook mocht Savvidis zich de komende drie jaar niet meer vertonen op het veld.

De verdenkingen van PAOK dat voetbalploegen uit Athene altijd worden bevoordeeld zijn nadrukkelijk aanwezig. Ernstige incidenten en supportersgeweld door Athene worden volgens PAOK vaak afgedaan met alleen een flinke boete en niet met puntenverlies.

Weemoedig clublied

PAOK heeft een stemmig, wat weemoedig clublied met Oosterse muzieklanken. Het vertelt over de tweekoppige zwarte adelaar die over haar jongen waakt op de Witte Toren, het stadssymbool van Thessaloniki. Ze is de moeder van de παιδιά, de aanhang van PAOK en het volk dat haar vereert. 🐉

Op 22 mei heeft PAOK in Athene de Griekse bekerfinale gewonnen van Olympiakós met 1-2.